

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVE TA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor:
2057 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2057 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXVII.

Cena lista
je \$0.05

Entered as second-class matter January 18, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 12. januarja (January 12), 1934.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 9

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1933.

Komentarji

Boj za dobiček, ki ga vlečejo iz mleka

Mleko je nenadomestljiva hrana za človeka, posebno za otroke in bolnike; zelo redilna in zdrava hrana je mlek, če je sveže in drugače nepokvarjeno, kajti mleko vsebuje večino vitaminov, to je onih dragocenih snovi, ki drže človeka normalnega, zdravega in močnega.

Toda mleko — kakor kruh in ostali živilje, kakor obleka, stresa nad glavo in gorkota pozimi — ne prihaja na trg in na mizo zato, ker je potrebno kot hrana in obenem dobra pijača človeku, temveč samo zato, da prinese čim več materialnega dobička onim, ki ga prodajajo. Tak je gospodarski sistem.

V sistemu, kakršen je danes, ne pride prvi v poštev oni, ki producira mleko, niti oni, ki mleko porabi za hrano. Farmaar zunaj na deželi, ki redi krave, da dobi od njih mleko, je upoštevan le toliko, da lahko nemo-teno nadaljuje s produkcijo; to se pravi, da dobi za mleko le toliko, da lahko živi s svojimi kravami vred in vsak dan postavi gotovo količino mleka na postajo. Končni odjemalec mleka pa sploh nima besede.

Glavno in odločilno besedo imajo oni "na sredi", namreč oni, ki ne producira mleka niti ga sami ne porabijo, kolikor ga kupijo od farmaarjev. Ti prekupevalci, velike mlekarske družbe, mlekarski trust v vsakem večjem mestu, ki v svoji oholosti smatra, da brez njega ne bi bilo mleka na svetu, ta si lasti pravico, po kakršnih pogo-jih smejo ljudje imeti mleko.

Farmaarji namreč še niso toliko pametni, da bi organizirali svoje mlekarske kooperative, niti niso delavci v mestih toliko pametni, da bi imeli svoje za-ručke, ki bi kupovale direktno od farmaarjev za svoje člane. Producent in odjemalec imata rajši "posredovalce", človeške trote, ki jemljejo od prvega in dajejo drugemu — to pa delajo na ta način, da njim največ o-stante. Mogoče kdaj sreča pa-met farmaarje in delavce, toda dokler jih ne sreča, bodo trajali boji za "pravice" in "pravične cene".

Mlekarski farmaarji v čikaški okolici so se organizirali in zad-nje dni zastavljali; ustavili so prodajanje mleka "posredoval-cem", mlekarskim družbam, do-klér ne dobe "pravične cene". Štrajk, ki je trajal štiri dni, je povzročil ogromno škodo in ne-ugodnost s pomanjkanjem mle-ka. Vse to je prišlo — prišlo je že milijonkrat prej in bo še pri-šlo — zaradi nesporazuma o "pravični ceni".

Mi ne vemo, kaj je "pravična cena" in nihče ne ve. Farmaarji, ki producira mleko, dobe ko-maj dva centa, če ne manj, za kvort mleka, ki stane odjemal-ca v Chicagu deset centov in v nekaterih primerih tudi enajst centov. Med obema cenama je osem oziroma devet centov raz-like. To je tista smetana, ki jo po-snamejto mlekarske družbe s transportnimi družbami vred, ki "podajajo" mleko od farmaarja do odjemalca. Ta razlika je ti-sti vrag, ki dela mlekarske štrajke in vse druge sitnosti.

Skandal je — ne pravična ce-na! — da dobi farmaar dva ce-nta za kvort mleka, še večji skan-dal pa je, da mora odjemalec pla-čati deset ali enajst centov za isti kvort mleka.

Vsak kompromis s posredova-njem vlade lahko odloži vpraša-nje "pravične cene", toda rešil ga ne bo nikdar. Vprašanje bo rešeno takrat, kadar bodo ljud-je — večina — pametni in bodo sklenili, da mleko z vsemi ostalimi potrebščinami vred ne eks-istira zaradi trga in dobička po-sameznikov, temveč za hrano vseh človeških bitij in samo zato!

NRA JE DEKLA VELEBIZNISA, PRAVI EKONOM

Radi kritične vsebine ni bil nje-gov govor poslan po radiu

Philadelphia. — (FP) — Na konvenciji Ameriške akademije za politično in socialno znanost je bil "new deal" na kritičnem rešetku in proglašen za pomanj-kljivega. Kritično stališče so zavzeli napram NRA organizi-rani konzumenti, katere je za-stopal kot govornik F. J. Schlink od Consumers Research, Inc.

Ustroj NRA sta kritizirala tudi John L. Lewis od rudarjev in Sidney Hillman, predsednik Amalgamated Clothing Workers unije, ki sta na konvenciji za-stopala organizirano delavstvo.

Schlinkov govor bi imel biti poslan po radiu omrežja Co-lumbia Broadcasting sistema, ampak ni bil radi kritične vse-bine. Schlink je napadel ves program novih "dealerjev" in rekel, da je Roosevelt aktiven edino v interesu velebiznisa ter popolnoma ignorira "forgotten men" ali "pozabljenec".

Rekel je, da General Motors in General Food korporacija v pretežni meri dominirata NRA in AAA in jima narekujeja smernice. O National Consumers Advisory Boardu je dejal, da je "brez moči, da bi protek-tiral interese konzumentov" in njegovi člani so "inkompeten-tni".

Njegova izvajanja je pobiljal profesor Paul Douglas, šef bi-roja NRA za ekonomsko vzgojo. Hillman pa je kritiziral NRA, ker je bila kloroformirana tak-koj od začetka. Na vodilna me-sta so bili postavljeni ljudje, ki so preprečili, da bi služila raz-voju "liberalne ekonomije". Lewis je naglašal potrebo skraj-šanja delovnika na 30 ur v te-dnu in zvišanje minimalne pla-če na 50 centov na uro. Če vla-da v kratkem ne podvzame teh korakov, bo šlo organizirano delavstvo s temi zahtevami pred kongres.

Jugoslovanski komunisti na polu v golovo smrti

Kanadska vlada ga je poslala v Anglijo in od tam ga bodo me-tali iz dežele v deželo, dokler ne pride v Jugoslavijo, kjer ga čaka eksekucija

London, 11. jan. — Komunisti v Angliji so napeli vse sile, da rešijo jugoslovanskega komu-nista Toma Čačića, ki je bil de-portiran iz Kanade po presta-nem dveletnem zaporu in te dni ima priti s parnikom v Liver-pool. Kakor pravijo komunisti, bo Čačić poslan iz Anglije v Bel-gijo, od tam pa v Nemčijo, Av-stirjo in končno v Jugoslavijo, kjer ga čakajo vešala. Da to pre-prečijo, zahtevajo od angleške vlade, naj pošlje Čačića v sovjet-sko Rusijo.

Holandci ogorčeni, ker so naciji odsekali glavo Van der Lubbeja

Amsterdam, 11. jan. — Val ogorčenja in protestov je iz-bruhnil v Holandiji zaradi ob-glavljenja njihovega rojaka Ma-rinusa Van Der Lubbeja v Leip-zigu, samopripranega požigalca zbornice palače v Berlinu. Spo-lšno mnenje na Holandskem je, da je bil Van der Lubbe golo o-rodje fašistov, ki so ga izrabili za protikomunistični teror in zdaj so ga brz usmrtili, da ne bi kaj izbleknil.

Število brezposelnih v Nemčiji raslo

Berlin, 11. jan. — Število brezposelnih delavcev v Nemčiji je v decembru naraslo za 343.000 in znaša danes šest štiri mi-lijone. Vlada svari tisk, da kdor vse človeških bitij in samo zato!

Kako izrabljajo Lindbergha

Darovali so mu \$250,000 v delni-cah letalske družbe in ga i-ra-bili za reklamo

Washington, D. C. — V se-natni preiskavi glede vladnih po-godb za zračno pošto je te dni prišlo na dan, da je Transcon-tinental Air Transport Co. "senka-la" pred štirimi leti 25,000 del-nic, ki so bile takrat vredne \$250,000 Charlesu A. Lindberghu. Družba je tudi dala Lind-berghu \$10,000 letne plače samo zato, da bo njen mož. Ko so po-tem naznanili, da je Lindbergh v službi te družbe, so delnice tak-koj poskočile v vrednosti in špe-kulantje so naredili ogromne do-bičke.

Družba je tudi izkoristila Lindberghovo ime, da je dobila mastne kontrakte od vlade za prenašanje pošte.

Hitlerjeva banda "dogna-la," da Krist ni bil Jud!

Judež Iškarijot, ki se je obesil, je pa bil žid. Zapiranje katoliške duhovščine se nadaljuje

Berlin, 11. jan. — Nacijaki minister za propagando, dr. Jo-sef Goebels, je naznanil, da je njegovo ministstvo preiskalo zadevo Kristusove narodnosti in plemenstva ter dognalo, da Kris-tus ni bil Jud, zato ga Arjci lahko sprejmejo za svojega ple-menjaka. Na drugi strani, je bil Judež Iškarijot, ki je Krista pro-dal, navaden žid. . .

S tem je dr. Goebels potolažil nacijake kristjane, ki so se ho-teli odpovedati krščanski veri, ko so bili v strahu, da je Kristus bil žid.

Department za propagando je vzel v zaščito katoliškega du-hovna Hartla na Bavarskem, ka-terega so bavarski katoličani kr-stili z Judežem, ker je izdal svo-je predstojnika, duhovna Ros-bergerja, ki je govoril "proti državi". Rosberger je dobil osem mesecev zapore. Dr. Goebels pravi, da Hartl ni noben Judež, temveč patriotičen Nemec, ka-te-rega mora počastiti vsak nacij.

Med tem je nacijsko sodišče obsodilo v zapor dva nadaljnja katoliška duhovna na Bavar-skem, ki sta kritizirala fašiste. Obsojenca sta župnik Josef Stel-zel in kaplan-Richard Hessler.

Državni monopol pijače še v dveh državah

Wisconsin in Iowa korakata v to smer

Madison, Wis. — Nižja zbor-nica države Wisconsin je 10. t. m. odklonila načrt državne upra-ve za kontrolo opojnih pijač in ga nadomestila z državnim siste-mom, ki je v glavnih obrisih po-snetek sistema v kanadski pro-vinci Quebec.

Des Moines, Iowa. — Iowa naj-brž dobi državni monopol alko-holnih pijač. Nižja zbornica iow-ske legislature je sklenila, da si država pridrži pravico izdelova-nja in prodajanja vseh žganih in vinskih pijač.

Tiskarji se pripravljajo za stavko

New York. — Velika krajev-na tiskarska unija "Big Six", ki ima nad 10,000 članov, se je obrnila na mednarodno organi-zacijo, da ji dovoli glasovanje o stavki. Tiskarji zahtevajo skraj-šanje delovnika na 39 ur na te-den in vzpostavitev plače iz le-ta 1929. Krajši delovnik zahte-vajo, ker je med njimi dosti brezposelnih. . .

Obravnava proti morilski svoje sine

Chicago. — V četrtek se je za-čela sodnijska obravnava proti dr. Alice L. Wynekoop, ki je ob-tožena, da je ustrelila ženo svo-jega sina Rheto Wynekoop. . .

NORTH DAKOTA ZA DRŽAVNE INDUSTRIJE

Pri zvezni vladi laže posojilo za zgraditev strojarn in drugih tovarn, ki bi jih obratovala država

Bismark, N. D. — (FP) — Dr-žavna administracija se je obr-nila na zvezno Public Works administracijo za posojilo v znesku petih milijonov, s kateri-mi namerava zgraditi stroj-arne kot začetek programa za raz-vitje državne industrije.

"V North Dakoti nimamo no-benih tovarn, ampak jih bomo dobili. Pričakujemo, da nam bo zvezna vlada vsaj toliko na-klonjena kakor je železnicam, katere financira," je rekel go-vernér Langler.

Načrt za državne tovarne je delo A. C. Townleyja, ki je zad-nje čase zopet oživil Nestranc-karsko ligo. "Zakaj naj bi po-šiljali kože v Massachusetts, kjer so ustrojene in spremenjene v čevlje, ko pa vse to lahko napra-vimo tukaj v North Dakoti?" vprašuje Townley.

Ce je potrebno, bi posojilo garantirala državna banka. Po-leg banke ima država tudi mli-ne in žitnice. Za to posojilo so val zvezni kongresniki iz North Dakote in je bila prošnja spre-mljena tudi s peticijo s tremi ti-soči podpisov. Guvernerjev na-črt pa ima tudi nasprotnike v državi.

Med Nestrancarsko ligo in Langerjem je zadnje čase pri-šlo do večjega nasprotstva in ga je eksekutiva lige postavila iz-ven svojega krožka radi "bosiz-ma". Vendar pa liga podpira ta program za državno industri-alizacijo oziroma je njegov oče Townley.

Green proti združenju kavčukarskih unij

Organizator ADF izključil dva voditelja v Akronu, kjer bo združevalna konvencija 20. jan-uarja

Akron, O. — (FP) — Vprašanje združenja kavčukarskih unij v novi narodni uniji je že prišlo do točke boja med njimi in Ameri-ško delavsko federacijo. Slednja jih skuša obdržati kakor so se-daj, to je po tovarnah s fede-ralnim čarterm, ukazala pa jim je, naj odstopijo mehanike (strojnice in elektrike) unijam njihov strok.

Ko je predsednik federacije Green naznanil, da je proti zdru-ženju teh unij v splošno indus-trijsko unijo, so se njih vodite-lji temu odloku postavili po ro-bu in naznanili, da se bo kljub temu vršila ustanovna konvenci-ja v Akronu 20. jan. v smislu sklepa na konferenci v Indiana-polisu.

Ker to gibanje vodi krajevna unija Goodrichovih delavcev, ki šteje nad 7000 članov, je prišel na njeno sejo, ki je bila sklica-na, da razpravlja o združenju, organizator Ameriške delavske federacije Coleman Claherty in izključil njenega tajnika Frede-rika L. Phillipsa. Izključen je bil tudi C. C. Culver, član druge postojanke kavčukarskih delav-cev. Oba sta bila v ospredju za ustanovitev skupne unije.

Phillips je bil izključen pod pretvezo, da ni hotel izdati pre-stopnih listov strojnikom v In-ternational Association of Ma-chinists.

Organizator Claherty je na seji unije Goodrichovih delavcev rekel, da je v teku pogajanje za kolektivno pogodbo med ADF in Rubber Mfg. Association. Po njegovem mnenju mora biti prej to vprašanje rešeno kakor pa vprašanje unijske forme.

Glavno sporno vprašanje je v tem, kam naj spadajo mehaniki. Poklicne unije jih hočejo pod svoje okrilje, čemur pa se upi-

Vprašanje pokojnine pred zveznim kongresom

Odbor NRA razsodil proti progresivni rudarski uniji

Vlada priznava le eno mesdno pogodbo med rudarji in last-niki rogov v okraju Saline

Chicago. — Pokrajinski odbor NRA za premogovno industrijo je v aredu odločil, da edino mez-dna pogodba med rudarsko unijo United Mine Workers in Peabo-dy Coal Company v okraju Sa-line je veljavna. To pomeni, da NRA ne priznava nasprotne Pro-gresivne rudarske unije, ki se je pred poldrugim letom odcepila od materne organizacije zaradi samopašnosti njenega predse-dnika Johna L. Lewisa in ves ta čas je v ljutem boju za prven-stvo in priznanje. Progresivna unija je s masnim piketiranjem v omenjenem okraju ustavila ves obrat, ki počiva že enajst mese-cev.

Peabody Coal Company se zdaj pripravlja, da obnovi obrat tam-kaj in Progresivna unija je pred nekaj dnevi pozvala vse svoje člane, ki so brez dela, naj gredo piketirat v okraj Saline.

Čim je pokrajinski odbor NRA objavil svoj odlok, je guverner Horner objavil svarilo, da stran-ke, ki bodo skušale ovirati obrat premogovnikov v tem okraju, bo-do imele opraviti s federalnimi oblastmi.

Claude Percy, predsednik Progresivne unije, je dejal v Gil-lespieju, da je odlok pokrajins-kega odbora krivičen in člani njegove unije ga ne sprejmejo. Percy smatra, da je Progresiv-na unija v Illinoisu v večini in zato bi morala biti priznana. Boj za priznanje in uveljavljenje se bo nadaljeval.

Percy je tudi rekel, da bo gla-sovanje rudarjev v premogovni-ku Mark farsa. Glasovanje je odredil pokrajinski odbor za po-skušnjo, da vidi, katera unija i-ma večino. Percy je mnenja, da glasovanje ne bo pošteno, kajti družba, ki ima pogodbo z unijo United Mine Workers, je že upo-sabila zadnje dni toliko članov te unije, da bo večina na strani UMW.

Progresivna unija je zadnje tedne izgubila dva poskusa pred sodiščem, da forsira priznanje.

Mlekarski farmaarji niso zadovoljni z arbitražo

Stavka je stala farmaarje in de-lavce okrog \$700,000

Chicago. — Med farmaarji v čikaški okolici, člani Pure Milk asociacije, je mnogo godrnjanja, ker so njihovi voditelji prepusti-li rešitev vprašanja cene mleka razsodilu. Farmaarji so zahteva-li, da mora biti to vprašanje re-šeno direktno, predno bo stavka končana. Veliko število farmaar-jev izraža slutnjo, da bodo spet ogoljufani in težka borba štirih dni je bila zastoj.

Silen naval mleka je poplaval Chicago v četrtek zjutraj. Vlaki in trucki so privlekli zalogo, ki je bila zadržana od sobote in mle-karji v mestu niso vedeli kam z-njo.

Stavka je stala farmaarje in razvajačce mleka okrog \$700,000. Farmaarji so izgubili na skupičku \$384,000, razvajačci in delavci v mlekarnah pa \$316,000.

rajo kavčukarski delavci, ki ho-čejo industrijsko unijo.

Poteč tega spora in njegov zaključek je važen tudi za tisoče drugih delavcev, ki so v velein-dustrijah organizirani v federal-nih unijah. Če federacija pre-preči združitve 40,000 organi-ziranih kavčukarskih delavcev, bo skoraj gotovo zavzela enako sta-lišče tudi v drugih podobnih slu-čajih, v avtni in industriji elek-tričnih naprav.

Načrt je bil predložen v obema zbornicama; določa zvezno subvencioniranje držav s podob-no zakonodajo

Washington. — V obema zbor-nicama kongresa je bil vložen i-dentičen načrt za starostno penzijo za vse osebe nad 65 let starosti, ki zadostje kvalifikaci-jam. V senatni zbornici ga je predložil senator Dill iz države Washington, v nižji pa kongres-nik Connery iz New Yorka. Spon-sorira ga American Association for Old Age Security, katere taj-nik je Abraham Epstein.

Načrtu je baže naklonjen tudi predsednik Roosevelt in če je to resnica, amatroja sponzorji, da ima dobro priliko za sprejetje.

V smislu osnutka bi zvezna vlada prispevala vsaki državi a podobno zakonodajo eno tretjino stroškov, dve tretjini bi pa no-sila država sama. Vsaka oseba, ki je državljan, če njeno premo-ženje ne presega pet tisoč do-larjev, če nima svojcev, ki bi jo podpirali in ki je stara 65 ali več let, bi bila deležna penzije po en dolar na dan. Penzija bi lahko znašala več, ne pa manj, ampak bi morala dodatne stroške trpeti posamezna država.

Druga pomembna določba je, da mora biti pokojnina obvezna za vso državo, predno bi slednja mogla dobiti zvezno subvencijo. Od držav, ki že imajo to socialno zakonodajo, jih je več, ki stvar prepuščajo posameznim okrajem, kar je slabo in sploh dosti ne pomeni.

Za začetek določa načrt zvez-no apropriacijo \$10,000,000. Po Epsteinovi izjavi je v Združenih državah pol milijona oseb nad 65 let starih, ki bi kvalificirale za starostno pokojnino. Letni stro-ški bi znašali za vso deželo od 130 do 150 milijonov, pravi Ep-stein.

Posebna predloga je bila vlo-žena tudi za distrikt Kolumbia, nad katerim vlada kongres.

Dan nacijskega terorizma v raztrgani Avstriji

Bombne eksplozije na Dunaju in Celovecu; dva ubita, 500 areti-ranih

Dunaj, 11. jan. — Včeraj je izbruhnil nov val hitlerjevskega terorizma v Avstriji. V prejšnji noči so bile razstrelbe bomb na Dunaju, ki so poškodovale želez-niško postajo pri Schoenbrunnu in razdejale elektrarno v 3. dis-triktu mesta.

V Celovecu na Koroškem sta bila dva nacija ubita in eden ran-jen, ko so prostovoljci Heim-wehra streljali na 30 nacijev, ki so napadli prostore vladnega li-sta. V Beljaku je bilo 30 hitler-jevcev aretiranih. Po vsej Av-striji so aretirali okrog 500 raz-grajačev.

McGrady napoveduje stavko v premogovnikih Frick Co.

Washington, D. C. — Stavka v premogovnikih Frick Coke Co., katero kontrolira jeklarški trust, je neizogibna, meni Edward F. McGrady, pomožni zvezni delav-ski tajnik. "Vsa znamenja ka-žejo, da U. S. Steel korporacija ne bo pristala na priznanje uni-je, ako ne bo industrijska admi-nistracija podvzela odločnih ko-rakov in prisilila jeklarške kor-poracije na kapitulacijo," je de-jal McGrady.

Turčija ne bo dala zaščite Insulu

Washington, D. C. — Vlada turške republike, s katero Ame-rika še nima pogodbe za medse-bojno izročanje kriminalnih u-bežnikov, je informirala ameri-ško vlado, da Samuel Insull ne bo smel prekoračiti turške meje, če bi tudi hotel, ko mu 31. jan. po-teče termin legalnega bivanja na Grškem.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE

NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene

National Benefit Society

Narodna: na Zdravstveno društvo (izven Chicago) na Kanado \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cincinatti \$7.50 na leto, \$4.50 na pol leta; na Cincinnati \$6.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$4.00 per year, \$2.00 for six months, \$1.50 for three months; for Chicago and Cincinnati \$7.50 per year, \$4.50 for six months, \$3.00 for three months.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vrnejo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s Narodno

PROSVETA

6667-68 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

128

Datum v oglepaju, na primer (Dec. 31, 1933), poleg vsakega imena na nadzoru poštne, da vam je v tem datumu pošila naročila. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne izpusti.

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

128

Glasovi iz nasebin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Obiteljica mladinskega društva

Detroit, Mich.—Pravkar minilo leto 1933 je bilo za delavce

leto mizerije in pomanjkanja.

Ob nastopu novega leta smo si

želeli eden drugemu boljše sreče

v tem letu. Želje same pa seveda

ne pomenijo nič. Za boljše življenjske pogoje je treba

boljšega razumevanja med delavci

in skupnega dela. Treba je, da si

podajajo roke, da bodo skupno

nastopali v skupnem boju za svoje

pravice—potom svojih delavskih

strokovnih in političnih organizacij. Kajti

odno na ta način lahko delavci po-

kažejo svojo ogromno silo. Šele

takrat bo nastopila doba srečnejših

dni—doba srečnejšega novega leta.

Dokler bo delavstvo razcepljeno

v majhne grupe in dokler se bo med

seboj sovražilo, do takrat ne bo

boljše. Mizerija se bo ponavljala

in izkoriščevalci se bodo redili na račun

delavce nezavednosti. Profitni sistem

bo odpravljen kadar bodo delavci

hoteli, nič prej. Kapitalisti ga ne

bodo odpravili, ker niso tako neumni,

odpravili pa ga tudi ne bodo njihovi

zastopniki, ki služijo svojim gospodarjem.

Dasi so slabi časi, si kapitalisti delijo

vseeno masne dividende. Dividende

pa si lahko delijo zato, ker so dobro

organizirani, delavska masa pa se

pusti izkoriščati.

Dne 6. in 7. januarja je tukajšnje

angleško poslušajoče društvo Young

Americans št. 564 SNPJ praznovalo

svojo osmo obletnico in svoj napredek.

Uspeh je bil prilično dober, še bolj pa

bi lahko bil, če se bi odzvalo več

rojakov. Opazil sem, da bi mnogi

lahko prišli, ki imajo sredstva, pa

so ostali doma. Gl. odbor SNPJ si

beli glave in daje različne koncesije,

da se pridobi mladino v jedrno, stari člani

pa so nekam klavrnji, mesto da bi šli

skupno na delo in pomagali mladini

v jedrno. Vsak zavezanec član se

zaveda dejstva, da je naša mladina

bodočnost jednote in njen napredek.

Absolutno potrebno je, da se pridobi

naša mladina v jedrno. Vaj oni, ki

nečejo sodelovati z našo mladino

in njenimi društvi, po kažejo le

prezr in malomarnost do svojih

sinov in hčera.

Vsa čast gre naši zavedni mladini!

Pokazala je, da je zmožna in da se

ne ustraši dela, ki največ koristi

starim članom. Banket tega društva,

ki se je vršil dne 6. jan., mi bo ostal še

dolgo v spominu. Mladini pa ključem:

Le naprej po začetni poti! Ne ozirajte

se na omahilivce! Prišel bo čas ko se bodo

zavedli, da so bili v zmoti!

Na banketu je bil kot častni gost

jednote tajnik br. Vider, ki nam je

marsikaj dobrega povedal o raznih

potežkah, s katerimi se mora vodstvo

jednote boriti. Povedal je, kako so se

nekateri člani poslužili pasivnosti v

izkoriščevalne namene. Plačevali so

druge organizacije, pri naši jednoti

pa so postali pasivni, dasi so nekateri

imeli v bankah tisočake. Apeliral je na

navzoče, naj nikar ne dolžijo gl. odbora

radi drastične spremembe o pasivnosti.

Tega ni gl. odbor kriv in ne lojalni člani,

krivi pa so oni člani, ki bi lahko plačali

asesment, pa ga niso hoteli. Seveda

niso tukaj vsteti vsi pasivni člani,

krivi so le oni, ki niso pošteno z

jednoto postopali. O vsem tem je br.

Vider navzočim dobro pojasnil, tako da je

vsak lahko razumel.

Društvo Pioneer št. 559 SNPJ iz

Chicago je poslalo Young Americans

brzojavno čestitko, ki je bila prečita

na banketu in ki je vzbudila splošno

odobravanje in zahvalo.

Dne 21. januarja bomo imeli priložnost

slišati naš pevski zbor "Svoboda,"

ki bo uprizaril lepo spevigr "Za

stare in ljubezni." Naši rojaki

vedo, da nudi naš zbor vedno

dober program, zato pa se pričakuje

velika udeležba.

O'nebreči M. Praznika je bilo

še poročano. Dne 5. januarja je

podlegel požodbam, ki jih je dobil

1. januarja ko ga je neki avto

povozil. Šofer je naglo nato odpeljal,

ne da bi števce pobral in ji pomagal.

Policija ga še sedaj išče. Pokojni Matija

Praznik se je rodil leta 1884 na Rudnikih

bil kolar. Leta 1909 je prišel v

Ameriko in se nastanil v Detroitu,

kjer je delal pri Chryslerjevi korporaciji.

Zapušča ženo in tri

žeporočene hčere, Angela Jaflich,

Paula Bohar in Jennie Rački. Pokojnik

je bil zelo priljubljen med tukajšnjimi

rojaki in dobro poznan med njimi. Mar-

sliko ga bo težko pogrešati. Ohranimo

mu trajen spomin! Prizadeti družini

moje iskreno sožalje! Anton Jurec, 121.

Naše naloge v novem letu

Nanticoke, Pa.—Nahajamo se v

novem letu, ki je za nas delavce

nadajevanje mizerije in trpljenja

ter borbe za obstanek. Običajna

novoletna voščila ne spremeni

trdih dejstev v življenju; so le

lepe želje, ki so brez pomena. Srečnejšega in

zadovoljnejšega novega leta—nove

dobe—ne bo, dokler si ga delavstvo

ne bo samo izvojevalo s trdim

delom svojega razuma. Dokler bomo

čakali raznih mesij in novih

"dilerjev," da nas popeljejo v

boljši ekonomski sistem, vse do

takrat bomo čakali zaman. Delavstvo

si mora samo pridobiti svoje

pravice, ako jih hoče uživati.

V ekonomskem oziru ne pomagajo

nobena patriotična mazila; ekonomska

vprašanja zahtevajo trdih odgovorov,

ki so pod sedanjim sistemom brez

srca in brezobzirna. Gre za profit,

vse drugo pa naj vrag vzame.

Vse ostalo, v kar se mogotci in

njih hlapci odejajo, je navadna

frazarija in prevare, s katerimi

zakrivajo svoje izkoriščevalske

namene. Delavstvo pa se mora

osamosvojiti tako, da bo umelo

svoja lastna vprašanja, gospodarska,

strokovna in politična. In samo se

jih mora oprijeti, da jih reši sebi v

prid.

Delavcu je treba šole, šole in

zopet šole. Učiti se mora, da bo

spoznal, da on resnično ustvarja

vse dobrine in da je on lahko

gospodar, ako hoče, nad vsemi

javnimi napravami in dobrinami.

Šele kadar bo dovolj razumen,

bo lahko potom svojih zastopnikov

vladal v prid vsemu delovnemu

ljudstvu—in prid vsem, ki producirajo

in delajo ročno in umsko. Ampak

delavci se morajo otresti brezbriznosti

in strahopetnosti. Nastopiti mora

odločno in skupno, kajti le v skup-

nosti je prava moč. Kdaj pride

do tega? Kdaj bo delovno ljudstvo

spoznalo pravo pot, ki ga privede

v osvoboditev—in v industrijsko

demokracijo?

Napredek je sila počasen. Stopnja

je, komaj da se vidi leze. Ne

spametnim kričanjem in namišljenim

radikalcem ne smemo verjeti. Pred

par leti so hoteli kar čez noč

Ameriko "zrevolucionizirati,"

danes pa jim je dober tudi kakšen

navaden župnik, za katerim so

pripravljeni drveti čez drn in

strn, ako spregovorijo par

delavcem prijaznih besed. Tako

početja so ničeva in brez vsakega

trajnega pomena.

Hipna navdušenja danes za tega

in jutri za onega gromovnika

naglo ugasnejo. Delavcem, ki

resno mislijo in se zavedajo

svoje delavske dolžnosti, je treba

smotrenega dela. Gola navdu-

šenja so brez podlage, zato jih

navadno vzame noč.

Leta 1934 bi moralo biti leto

sprave med vsemi narodi. Mo-

ralo bi biti leto organiziranja

delavstva strokovno in politič-

Razvoj socialističnega gibanja med mladino

... je bila izvedena operacija na bolniku, ki se je nahajal v respiratoriju (naprava za

Copyright, 1994, The

koncentrirala svoje aktivnosti v štirih distriktih—v treh vzhodnih in v eni na srednjem zapadu. Med dijaki in srednješolsko mladino je agitacijsko delo v rokavi posebnih odborov, ki tvorijo sekcije; pravtako ima liga tudi industrijsko sekcijo, ki pomaga stavkarni in pri organiziranju delavcev. Antifašistično agitacijo pa bo vodil Mladinski odbor proti fašizmu, čijega naloga bo, da pridobi za sodelovanje tudi razne izven socialistične mladinske skupine.

Columbus, O.—Ker so se protivili vojaškemu vezbanju, je bilo na tujakunjsi državni univerzi izključenih pet pacifističnih študentov, pet drugih pa je še na rešetku. V direktoriju univerze je tudi Newton D. Baker, "liberal" v inojetni tajnik v Wilsonovi vrm kabinetu.

Splošno velja: naziranje, d
stiliijo sinovi bolj materam, h
re pa očetom. To naziranje p
trajajejo do neke meje zanimi
poskusi križanja, ki so jih n
pravili na Anglemek s kokošm
Ko so križali sušesko kokoš,
ima skoraj srebrnobelo perje,
rhodelandskim petelinom,
mu je perje zlatorjavo; so mla
kokoši imele vse barvo svoje
očeta. Barvne razlike se kaže

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

spodnjih listov—ker so slabše kakovosti. Poslužujemo se samo srednjih listov, ker so najmilejši—in popolnoma dozoreli za popolno kajo. Zato Luckies vedno lahko vlečete, gore enakomerno—ter so vedno mile in rahle. Zato kadite Lucky, polno nabasano cigareto. In pomnite, "It's toasted"—za zaščito grla—za boljše okus.

V soboto ob 19.40 pop., Eastern standard Time, po Rdečih in Plavih NBC mrežah LUCKY STRIKE predstavlja Metropolitan Opera Company popolno opero "L'Africana".

in samo srednji listi

Louis Adamič:

SMEH V DŽUNGLI

AVTIOBIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISILJENCA
Poslovenil Stanko Leben

Mlad sem bil. Telo mi je bilo zdravo in čvrsto. Smeh mi ni bil tuj. V Hollywoodu, v Los Angelesu in v vsej Ameriki pa je bilo zares nešteto stvari, ki sem se jim moral smejati.

IV

Ker sem delal ponoči in navadno spal tik do kosila, so mi ostajali še vsi popoldnevi za spreho po Hollywoodu in Los Angelesu. Ob nedeljah in praznikih nisem delal. Na sprehodih sem videl najraznejše prizore ter doživel marsikaj nenavadnega in zanimivega.

Neko nedeljo dopoldne sem prisostvoval v neki cerkvi službi božji, pri kateri je kot privlačna točka nastopil "osebno" Rin-tin-tin, čudoviti pes in filmski zvezdnik. Nekega popoldneva sem stopil v "tempelj" indijskega "swamija" v stranski ulici, oddaljeni od Hollywoodskega bulvarja za dva hišna razpredelka. V tem indijskem svetišču sem slišal po pasje lajati več sto moških in ženskih človeških bitij, ker so jim Indijci baje povedali, da imajo zvočni tresljaji pasjega lajeja veliko zdravilno moč. Druga popoldneva zopet me je zaneslo v dvorano v dolnem Los Angelesu, v kateri sem videl sleparakega mazača, ki je bil pretolet, da bi mogel stati na nogah; sedel je na odru v prestolu podobnem naslanjaču ter pred občudujočim občinstvom predaval, "kako z dieto doseči popolno telesno lepoto".

Začele so me zanimati razne verske in odreševalne sekte. Odkril sem cerkve vseh mogočih vrst, o katerih nisem dotlej slišal še nikoli. Zaznal sem za cerkve Božje Vsemogočnosti, Nebeškega Ognja, Odprti Vrat, Modrega Plamena, Nove Misli, Napredne Misli, Višjih Stvari v Življenju. Poleg teh različnih cerkv je bilo še vse polno tako zvanih Stebrov Ognja, Tempeljev Luči, Kapel Numerologije, Delavnic za Resnico, Središč za Resnico, vrhu vsega pa še odreševalni in evangelijski misijoni in brezštevilne predavalnice, v katerih si lahko slišal govoriti in razpravljati o vseh mogočih predmetih.

V središču dolnjega mesta sem sredi kupčijake četrti našel na sekto, imenovano "Maz-daz-lan". Svoj "tempelj" je imela v pritličju nekega uradnega poslopija. Njen prvi prerok ali "Master" je bil neki Otoman Ba-Azuht Ra'nish, ki je o sebi trdil, da je perzijski princ, a je bil v resnici nemško-ameriški Mormon iz Salt Lake Cityja, Otto Rainisch po imenu. Vsako nedeljo dopoldne je oded v sijajna oblačila pridigoval poslušalstvu več sto lepo oblečenih ljudi. Njegovi "nauki" so bili zvrhek sončnega češčenja, Phallusovega oboževanja, orientalskih filozofij in raznejših vrst ter telesne in dihalne nege. Njegov bog se je imenoval Mazda; povedali so mi, da pomeni svetlobo; jaz pa mislim, da je to ime pobral od električnega žarnice "Mazda". Ko sem prvič prisostvoval službi božji, so mi izročili neko tiakovino. Bil je maz-daz-lanski Credo z osemindesetimi točkami, izmed katerih se ena glasi takole:

"Maz-daz-lan izjavlja, da leži Nezmotljiva Pot k Odrašenju v Uporabljanju Očiščevalnih Sredstev, vodečih v Prerojenje; prva bistvena stopnja vodi k Odrašenju od Pradavnih Vezi z učinkovitostjo ritmičnih molitev in spevov, dahnjenih s sapo; nato razveže in sprosti izgovarjanje, ki ga vodi Misel, življenjsko dinamiko, zagotovi vsemu telesu in njemu odgovarjajočim čutiljem popolnejše in uprnejše delovanje, poživi tajne sile k novim vzgonom, doseže prenovljenje, napolni dotlej neizrabljeno stanje in neuporabljene energije z Galamo,

Osrednjim življenjskim principom, ki vodi, če ga znaš zadržati s potrjenimi organskimi čili, do višje stopnje osveščenja in tako doseže brezmadežno spočetje človeka, ki se rojeva vedno znova, in sicer iz duha."

Kupil sem "Masterjevo" brošuro, naslovljeno "Zdravje in Dihanje", ter čital:

"Če si gladen in ne veš, kje bi dobil kos kruha, ne obupaj. Tvoj oče Mazda, vzeljubeči, te je oskrbel z vsem, česar je treba, da se prebiješ tudi v najhujših stiskah in nadlogah. Stisni zobe tesno skupaj, z jezikom, pritisnjenim ob spodnjo zobe, in imej ustnice napol odprte. Vdihni, zapri ustnice nemudoma in izdihni skozi nosnice. Vdihni še enkrat; če se ti nabere v ustih slina, pridržaj sapo, in požri boš slino, preden boš izdihnil. Tako namreč potegneš iz zraka kovinske substance, ki jih zrak vsebuje; železo, ki ga spreminjaš v substanco, potrebno za tvorjenje krvi, moreš celo okusiti. Če začutiš, da ti v krvi primanjkuje cinka, bakra in srebra, položi zgornje zobe na spodnje, pritisni spodnjo ustnico tesno k spodnjim zobem, potem zadihaj in tako ti bo celo mogoče okusiti navedene kovine. Če pa začutiš, da potrebuješ več zlata za delovanje svojih možganov, stisni zadnje zobe, kakor bi hotel zaškrbeti z njimi, in pri tem dihai le na kratko. Zlato je namreč vsepovsod okoli nas."

Služba v "templju" se je končala s slovesno Zaobljubo, ki jo je pela vsa bratovščina. Deloma gre takole:

Vse sem v Enem individualno in eden v Vsem kolektivno;
Pričujoč sem individualno in vsepričujoč kolektivno;
Razumen sem individualno in vavečen kolektivno;
Mogočen sem individualno in vsemogočen kolektivno...

Maz-daz-lan sem in priznavam Vočne Načrte Hukate, Huhate, Hu-varashate.
A-shem Vo-hu, A-shem Vo-hu, A-shem Vo-hu.

Sekta, oziroma bolje, njen "Master", ki je bil poznan tudi kot "Vesoljni genij", sta delovala s privoljenjem, ki ga je izdala država Kalifornija.

V

Na plakatih deskah po mestu sem videl velike razglase, s katerih sem prvokrat zvedel za neko Mrs. Elizabeth Goodwill Randolph, za Čudežno Žensko, za Človekoljubno, Pomagljivo žensko. Ta čudovita ženska je bila voditeljica in ustanoviteljica Goodwill Randolphove Oporunostične Šole, nazvane tudi Potujoča Univerza za Moške in Ženske. Razglasi so vabili vse in vsakogar v eno največjih predavalnic v mestu, kjer bo vsakdo lahko slišal predavati lady "BREZPLANO, zabavno in pristransko". Iz oglasov v "Timesih" sem nadalje zvedel, da je ta ženska "praktična psihologinja", "utemeljiteljica Človeške Analize", "učiteljica učiteljic".

Večkrat sem šel poslušati njena brezplačna popoldanska predavanja, s katerimi se ji je posrečilo vzbuditi zanimanje množic, ki so drle, da bi se vpisale v njene tečaje, za katere je pobirala od pet in dvajset dolarjev navzgor. Zunanost ji je bila veličastna ko soha, vendar ne mrzla in stroga na oči. Skrbno oblečena v žamet in svilo se je nosila kot kaka balkanska kraljica; preko čela in pričeske se ji je vili dragocen triz, niz biserov ji je visel okoli vratu, na rokah so se blesteli diamanti, ki naj bi s svojim leskom podčrtali vsako kretnjo njenih rok. Stara je bila videti okoli pet in trideset let, poslušalstvu pa je povedala, da bo kmalu praznovala šestdeseti rojstni dan. Tako mlada je videti zato, je razkladala, ker uporablja svojo lastno "znanost življenja". Bila je "utelešen uspeh". (Dalje prihodnjik.)

verjemite mi! Mali intermezzo tistega popoldne je že daleč za nama. Jaz sem ga pozabila, pozabite ga še vi! Siromak, drago ste plačali trenutek nepremišljene strasti.

Morda ste prav imeli, da niste prišli v Emono, preveč bučno je tam in godba samo moti, saj človek še lastne besede ne sliši. Pridite jutri med šesto in pol sedmo k Prešernu. Tam je zelo mirno in prazno, pa se bova pomenila kakor nekoč, kaj ne? In o neumnem poljubu ne bova znila niti besedice.

Marga Jezerškova.

V

"Spoštovani gospod doktor! Spet vas ni bilo. Ne najdem besed, da po zaslugi ocenim vaše vedenje. Nezaslišano je, ne odgovarjati ženski na pisma in ne priti, če določi sestanek. Ker vas po poznam kot popolnega gentlemana, mora biti nekaj vmes, o čemer nič ne vem. Predlagam, da se stvar razčisti. Ali vas je kakrat beseda v mojih pismih razžalila, morda poslednji stavek v mojem zadnjem pismu? Prosim vas, na dan z besedo! Vaš molk mi gre na živce. Pričakujem vašega poziva jutri med deseto in enajsto dopoldne. Ker bom jutri slučajno prosta, bi se mogla za popoldne kaj dogovoriti.

Prisrčno vas pozdravlja
Vaša stara prijateljica
Marga."

VI

"Torej res nečete odnehati, Tomo? Hočete na vsak način slišati? Prav, bom pa poteptala vse predstoka in vam povedala na ves glas: da, vaš poljub mi je zmešal glavo, čutim ga na svojih ustnicah, noč in dan ga čutim. Ko zaprem oči, sanjam o vas, bolna sem od koprnjenja. Nočes odnehati? Na vsak način si hotel slišati? Ljubim te — pridi, kadar hočeš! M."

"Srček," je rekla lepa žena nekaj dni nato mlademu možu, "zakaj mi prav za prav nisi odgovoril na moja pisma?"

"Srček," je odgovoril mladi mož lepi ženi, "če bi ti bil odgovoril na tvoja pisma, ali bi potem sedel zdajle tako blizu pri tebi?"

Delo na morskem dnu

Nevarnosti in nevarnosti potapljačev. — Nov izum: potapljaška podmornica

Največja težava, ki jo imajo potapljači pri delu na morskem dnu, tiči v tem, da z globino silno narase vodni pritisk. 10 m visok 1-centimetrski steber vode tehta 1 kilogram, izvršuje torej na vsak kvadratni centimeter pritisk 1 kg ali na vso telesno površino 15.000 kg, čemur pa je prileti še istotolikšni pritisk zraka.

Dočim zračnega pritiska ne čutimo, ker je z vseh strani, od zunaj in znotraj enak, bi pritisk 10 m vode potapljača silovito oviral, če bi ne imel posebnih priprav proti njemu. To je predvsem njegova potapljaška obleka in pa zrak, ki mu ga skozi posebno cev pošiljajo za dihanje tako, da je njegov pritisk za vsake 10 m globine za 1 atmosfero večji.

To večanje zračnega pritiska pa pomeni, da potapljač v običajni potapljaški obleki ne more delati v večjih globinah nego 40 do 50 m. Le posamezni potapljači so v takšni obleki dosegli tudi 90 m, a delati niso mogli posebno, ker je pritisk zraka na telesne dupline, zlasti na čelno duplino tu že tako močan, da izživa nezavest. Vrhu tega učinkuje kisik pri več nego 9 atmosferah pritiska strupeno, trenje v dihalnih poteh pa postane pri dihanju tudi nezno.

Najbolj neznosno pa je sebenje in žgakanje, ki ga povzroča potapljaču pri dihanju kri večje se dilače v nosu. To neprijetnost povečuje dejstvo, da potapljač ne more z roko do nosa, kar bi mu neznosni čreget olajšalo. Nekateri potapljači so pripovedovali, da so od samega obupa večasi tvegali povsem nesmiseln in življenjsko nevarni poskus, da bi odvlili potapljaško čelado ali raztrčili njeno okence.

Tudi ko jih dvigajo iz globine, pretijo potapljaču velike nevarnosti, pa ne samo zaradi spremembe zračnega pritiska, tem-

več tudi zaradi dušika, ki se mu je pod višjim pritiskom pomešal v kri. Dušik sam na sebi je sicer indiferenten plin, toda pri naglem prehodu od višjega do normalnega pritiska se prične v krvi peniti kakor ogljikova kislina in to penjenje vodi lahko do težkih škod za zdravje in celo do smrti.

Vse te nevarnosti, ki so jim izpostavljeni potapljači, so bile vzrok, da so jim skušali zgraditi pripomočke, s katerimi bi se jih lažje ubranili. Znan je potapljaški zvon, ki je pa uporaben le do neke mere. Beebova potapljaška krogla, s katero je dosegel globino 430 m, ne rabi za običajno delo na morskem dnu, temveč za opazovanje njegovega življenja. Velik praktični pomen pa imajo nove potapljaške "obleke", ki omogočajo delo še v globini 200 metrov in so v bistvu nekakšni potapljaški zvonovi, ki pa posnemajo v grobem obliko človeškega telesa s cevmi za roke in noge, in v katerih deluje potapljač približno tako kakor v navadni potapljaški obleki. Namestu a svojimi rokami, pa vrši vsakovrstna dela z nekakšnimi umetnimi rokami, ki imajo namestu prstov kleščam podobno pripravo. V tej opravi deluje potapljač v zračnem pritisku, ki se ne razlikuje dosti od normalnega in to mu delo seveda silno olajša, vendar pa mu za večje globine nego 200 m ne zadostuje več, ker dobi voda potem takšno konsistenco, da potrebuje moč za vsako delo bistveno večjih sil, nego so mu ob najboljše telesni konstituciji na razpolago.

Sedaj je strokovnjak za potapljaštvo Hans Vogel izumil boje čisto novo pripravo, nekakšno potapljaško podmornico, iz katere se bodo dala baje v poljubnih globinah in iz notranjosti brez vsake nevarnosti izvršiti vsaka dela. Orodje bo mogoče spraviti ven in z njim delati s pomočjo strojev, podmornica bo imela celo priprave, da bo posadka mirno od znotraj zadelala in zavarila luknje v potopljenih ladjah, da bi se potem dvignile. Isto tako bo imela priprave za vrtanje lukenj v kakšen potopljen brod, v katere bodo pritrjene dvigalne verige. Tudi priprava, ki bo v globinah spravila posadko kakšne potopljene podmornice živo na varno, bo izpopolnjevala opremo te potapljaške ladje, s katero bo problem dela na morskem dnu rešen seveda popolnoma.

Počrečilo se ji je

Vojvoda de Broglie, ki je nedavno predaval v Pragi na univerzi o razbijanju atomov, je pripovedoval naslednjo zgodbo:

Naša služkinja je baš pobirala znanstvene revije, kjer so bile objavljene moje razprave, ko sem se vrnil z nekega predavanja.

— Kaj vas pa tako zanima? — sem jo vprašal.

— Zanima me, če je res, da je vse na svetu sestavljeno iz atomov.

— Seveda je res.

— Tudi tale vaza?

— Tudi.

— Torej mi pa oprostite, gospod vojvoda, dasi sem tudi jaz razbila atome.

Bodoča medicina

Staranje odpade, manjvredni pokolenj ne bo več

Vablivo je premišljevati tem, s kakšnimi problemi se bavi medicina leta 2000 in pozneje. To je storil neki nemec že pred petimi leti v brošuri pod psevdonimom Sanit Phar. Med najzanimivejšimi njegovimi prognozami so sledeče:

Zdravniška umetnost se bo bala tedaj z ozirom na to, da bodo postale bolezni zaradi začetnih sredstev čedalje bolj redke, predvsem z zatiranjem starostnih znakov. Poseben boj bo bil ljal poapnenju tkiva in žil, bo veljalo za povsem nepotreben in nenaraven znak starosti. Zdravstvena policija bo od časa do časa preverjala stare, če pešbe, da ugotovi, ali imajo kakšno poapnenje. V tem primeru jih bo začela takoj zdraviti. Na isti način bodo ugotavljali tudi oborine presnove, ki obremenjujejo organe in vodijo do bolezni. Z masažo, dieto in mineralnimi bado odpravljali takšne škodljive produkte, preden bodo utegnile napraviti zlo. S tem, človek do bolezni sploh ne pride, nastane vprašanje — da li se ostarajo in propadejo organi sami od sebe ali pa se da to preprečiti danje zadržati vsaj za stoletje, če ne za trajno. Tu se odpre medicinski znanosti novo področje znanstvenega raziskovanja.

Tudi higiena razmnoževanja postane posebno področje znanosti. Mlade ljudi bodo učili pravčasno, da morejo le ob popolnem zdravju in razvoju telesnih spočetih zdrave in lepe otroka. Ljudje se bodo navadili sploh ne uporabljati primerne zaščite pripomočke zoper nezaželjeno in nepotrebno oploditev. Vsaka ženska bo upravičena zahtevati, da ji zdravnik odstrani plod. Takšna praksa bo preprečila preveliko življenje v zemlji. Nosenost in rojstvo, kakor sploh vsa vsako življenje bodo pod stalnim zdravniškim nadzorstvom. Matere bodo svoje otroke dojele same vsaj tri mesece. Razlike med zakonskimi in nezakonskimi otroci ne bodo delali. Novorojenčki, ki se rode z nepravilnimi mi defekti in o katerih komisija več strokovnjakov ugotovi, da bi jim bilo življenje žalostno in bedno, se bodo brez bolečin odpravili na oni svet, duševno bolni in manjvredni pa bodo sterilizirani, da ne prenesejo svojih defektov na potomstvo.

NA PRODAJ

2 loti v mestu Johnstownu, na lepem prostoru. Na istih se nahajajo dva garaža za dva avta. Prišli sem prodati vsled dolgotrajnega boja dela in dolgotrajne bolezni v družini. Prepričan sem, da kdor bo kupil, da bo zelo dobro investiral in denar ker ta prostor ima še lepo vrednost. Cena bo zelo nizka.

Za podrobnosti pišite ali se pogovorite pri lastniku: Andrew V. drich, 706 Forest Ave. (poštni naslov 669 Russell Ave.) Johnstown, Pa. (Adv.)

RAD BI IZVEDEL

za svojega brata Louisa Somrak doma iz Mirne Peči, Vrhnj. Ako kdo kaj ve za njega naj mi sporoči ali če pa sam slučajno čita naj se mi oglasi. Tony Somrak, 324 Richmond Street, Toronto, Ont., Canada. (Adv.)

MARGA IN TOMO

Roman v 6 pismih

"Spoštovani gospod doktor! Spričo prizora, ki se je večer popoldne pripetil med nama, čutim potrebo, da vam napišem par besed. Seveda bi vas bila lahko telefonsko poklicala, toda vi bi si to — možki so tako domišljivi! — krivo razlagali. Vrhu tega nimate telefona.

Torej: da izgine slednja senca nespornosti med nama, ponoviva brž oni večerajni prizor. Povabila sem vas bila na čaj, in sicer samo vas. S prijateljci, za kar sem vas do večeraj imela, človek laže počelja med štirimi očmi. Ponudila sem vam nič slabega ne nameravajoč skodelico svojega imenitnega čaja, ki sem nanj tako ponosna. Vi ste pa čaj nespoštljivo odrinili stran, ne da bi se ga bili le doteknili; namestu tega ste se pa čisto nespoštljivo doteknili — mojih ustnic. To sem povedala zelo obzirno, zakaj poljubili ste me kakor bi bili zblaznjeni. Sebe potem mi je prišlo na um, da vam nisem dala klobute, ki ste jo zaslužili. Najbrže sem bila preveč osupla.

Da položaj popolnoma razčistim: nemara sem preveč pazila na družabno obliko, ki ste jo vi toli brezobzirno pohodili. Zato vam naknadno z vsem poudarkom povem: Ne vem, s kakšno

vrsto žensk se običajno družite. Jaz vsekakor se med takšne ne štejem. Sicer me veseli, če vem, da kateri možki kaj čuti zame. Toda če sem mu všeč, vendar ne gre, da bi navlil name. Nikoli ne bi smel pozabiti, da sem spodobna ženska. Z menoj — vi možki tako radi rabite ta izraz — se ne da nič "napraviti"! To vam povem za primer, da bi se — česar ne verjamem — še kdaj kje sama dobila.

Z odličnim spoštovanjem
Marga Jezerškova."

II

"Spoštovani gospod doktor! Ne vem, ali ste dobili pismo, ki sem vam ga pisala pred tednom dni: saj je menda naslov na vaši posetnici točen? Za vsak slučaj vam danes še enkrat pišem in vam pošljem pismo s postrežkom, da ga boste zanesljivo dobili v roke.

Težko bi mi bilo vse ponoviti, kar sem vam že enkrat izčrpno pisala. Moj glavni namen je bil položaj razčistiti in vam dati razumeti: ne spadam med ženske, ki jih človek meni nič tebi nič napade in poljubi, če sta sama. To sem vam hotela z vsem poudarkom povedati, toda žaliti ali ponižati vas nikakor nisem nameravala. Moje ogorčenje je veljalo vašemu vedenju, ne vaši osebi. Kaj hočem — pozabili ste pač za trenutek, pri kom ste, vendar ste se nato

čisto lepo oprostili! Lahko si predstavim, da ste po mojem prvem pismu dobili vtis, kakor da bi vam bila prepovedala vstop v mojo hišo. Tega pa nisem imela na umu. Ob priložnosti mi mirne vesti lahko telefonirate.

Z iskrenimi pozdravi
Vaša
Marga Jezerškova."

III

"Dragi gospod doktor! Prav za prav je zelo lepo od vas, da mi iz diskretnosti na pisma niti ne odgovorite. Vaš molk mi je dokaz, da se zavedli nedostojnosti svojega vedenja in da vam je zdaj nerodno stopiti pred moje oči. Na loga nas žensk je, da pomagamo moškim preboleti zadrege, posebno toli rahlo občuteno zadrege, ki jo očividno vi čutite. Ra-de volje vam prihranim telefonski poziv, ker vem, da bi vam bil mučen. Ali ne bi prišli jutri ob petih v Emono? Tam je zelo dobra godba, in pri glasbi je mnogokaj lažje, ali ne?

S prisrčnimi pozdravi
Vaša
Marga J."

IV

"Dragi doktor! Kaj je vendar z vami? Zakaj vas ni bilo v Emono? Ali ste ufažjeni? Ne, to bi bilo preotročje. Saj sva bila zmerom dobra prijatelja in sva se zdaj,